

La casa Solà-Morales d'Olot

Jordi Pujiula

Fotos: Jordi S. Carrera

La decoració vuitcentista

Es Solà, de Batet de la Serra, tenen un testimoni notarial de l'any 1398 en què ja es fa esment d'un document anterior, de l'època del regnat de Felip I de França, al segle XI, que parla d'un Berenguer de Solà. Vull dir que la nissaga ve de lluny. La casa pairal encara es conserva, a Batet, voltada d'un espectacular alzinar. El seu arbre genealògic està emparentat amb conegudes famílies muntanyenques, entre elles els Verntallat, però per al nostre propòsit hem d'arribar a les acaballes del segle XVIII, que és quan els Solà decidiren establir-se a Olot.

Foren Francesc de Solà i Fluvià, de Batet –amb el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona–, i la seva dona, Ignàsia Julià i de Miró, de Camprodon, on aleshores residien, els qui compraren dos solars edificats al Firal d'Olot i hi construïren l'actual casa, el 1781.

La casa Solà-Morales és avui una de les principals joies del patrimoni arquitectònic olotí que senyoreja el Firal de la ciutat: a part del renom que té la seva façana, el seu interior s'ha conservat des d'aquella època barroca, tant en la seva espectacular decoració, de parets pintades, columnes, domassos i cortinatges, com en el seu mobiliari. De fet, a Olot hi ha unes quantes pairalies, com Can Trinxeria, avui patrimoni públic, Can Bolós, Can Vayreda, etc., que han arribat fins als nostres dies amb el mateix regust de l'època vuitcentista.

Els salons i els dormitoris són d'uniques dimensions, que la decoració, esplèndidament conservada, ressalta amb uns colors vivíssims. El saló principal, al centre de l'estança, fou decorat per Miralles al principi del segle XIX. Les cambres i els alcovats han estat il·lustrats sovint als llibres que parlen de les cases senyoriales de

CASES AMB PROTAGONISTA

Catalunya, des de l'obra de Camps i Arboix. Hi trobem la cambra del bisbe, on es diu que dormia Savalls quan sojornava a Olot; la cambra de santa Faustina, que dona a l'oratori, o aquella altra amb un important llit barroc de fusta amb columnes salomòniques. El mobiliari vuitcentista, i algunes peces de notable interès, com una Mare de Déu de l'Esperança del segle XVII, fan de bon admirar en el nostre recorregut. A les parets, tot i els inevitables retrats d'avantpassats, amb posat dedicidament malcarat, hi ha antics estendards i sorpren la profusió de quadres d'origen italià. Els actuals Solà-Morales, que tan amablement m'han atès, me'n donen l'explicació: de fet, Ignàsia de Julià era neboda de tres jesuïtes, els pares Antoni, Igna-

si i Xavier, destacats homes de ciència, i dels quals cal remarcar la figura del darrer, el pare Xavier, que fou qui portà des de Roma, per encàrrec de la neboda, les relíquies de santa Faustina i sant Julià, venerades a la capella de la casa des de 1795. Segurament fou aquesta generació la que donà un impuls intel·lectual a la família, com ho acrediten els llibres de la biblioteca i els quadres esmentats.

El carlisme

El fill gran d'aquell primer matrimoni que habità la casa del Firal, Ignasi de Solà i Julià, es casà amb Josefa de Burgués i de Caramany, de Girona, i fou per tant cunyat

del general O'Donnell. Es casà en segones núpcies amb Josefa de Llaudes, de Besalú. Ignasi fou un militar destacat que lluità en les guerres contra els francesos. Fou capità de Miquelets a la guerra Gran, comissari de guerra del cantó d'Olot i vocal de la junta superior del Principat durant la guerra de la Independència i posteriorment segon comandant del Batalló de Voluntaris Reialistes d'Olot. Sens dubte aquestes guerres feren molt de mal a les grans famílies rurals del país i són, en part, el motiu que aquestes abraressin, amb més o menys fervor, la causa carlina com a reacció conservadora, com molt bé ho explica Ignasi Terrades en el seu llibre sobre cal Cavaller de Vidrà.

Dins de la història familiar dels Solà sens dubte destaca, per la seva peripècia vital, un germà de l'Ignasi, Xavier de Solà i Julià, un altre militar que lluità a Veneçuela a les guerres de la independència americana i que vingué a morir a Olot el 1825. Segurament aquest deu ésser el personatge més novel·lesc de la nissaga. La filla gran d'aquell, Juliàna, fou la que es casà amb el notari Jacint de Morales i Bonafont, fill d'Olot. Aquest, per raons d'ofici, sembla que posà força en ordre el patrimoni i els papers de la família. El seu únic fill va anteposar el cognom matern al patern, de manera que des d'aleshores s'ha conservat com a Solà-Morales. Aquest Josep de Solà-Morales fou qui va jugar fort a favor de la causa del Pretendent, el retrat del

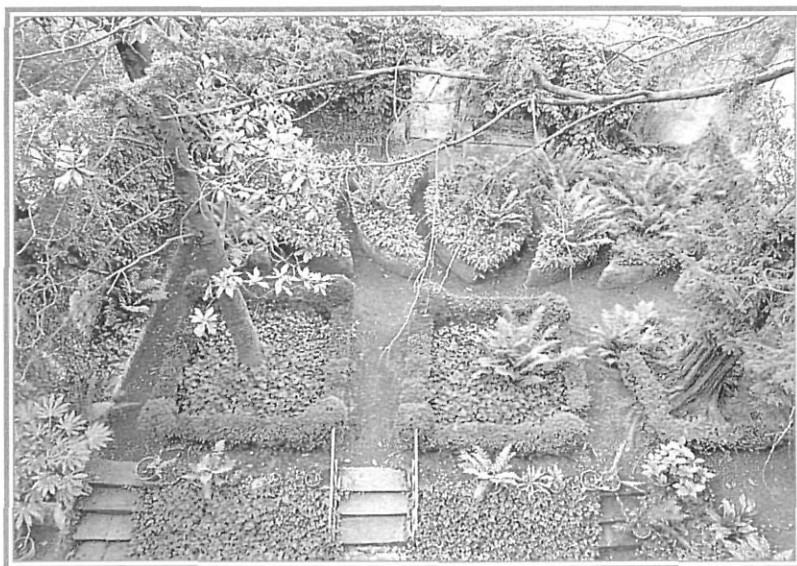
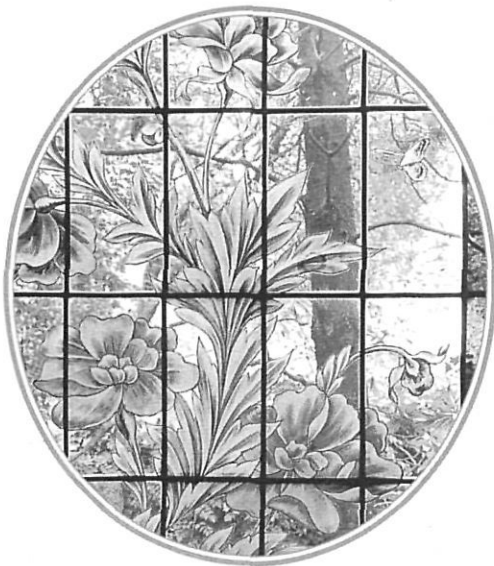
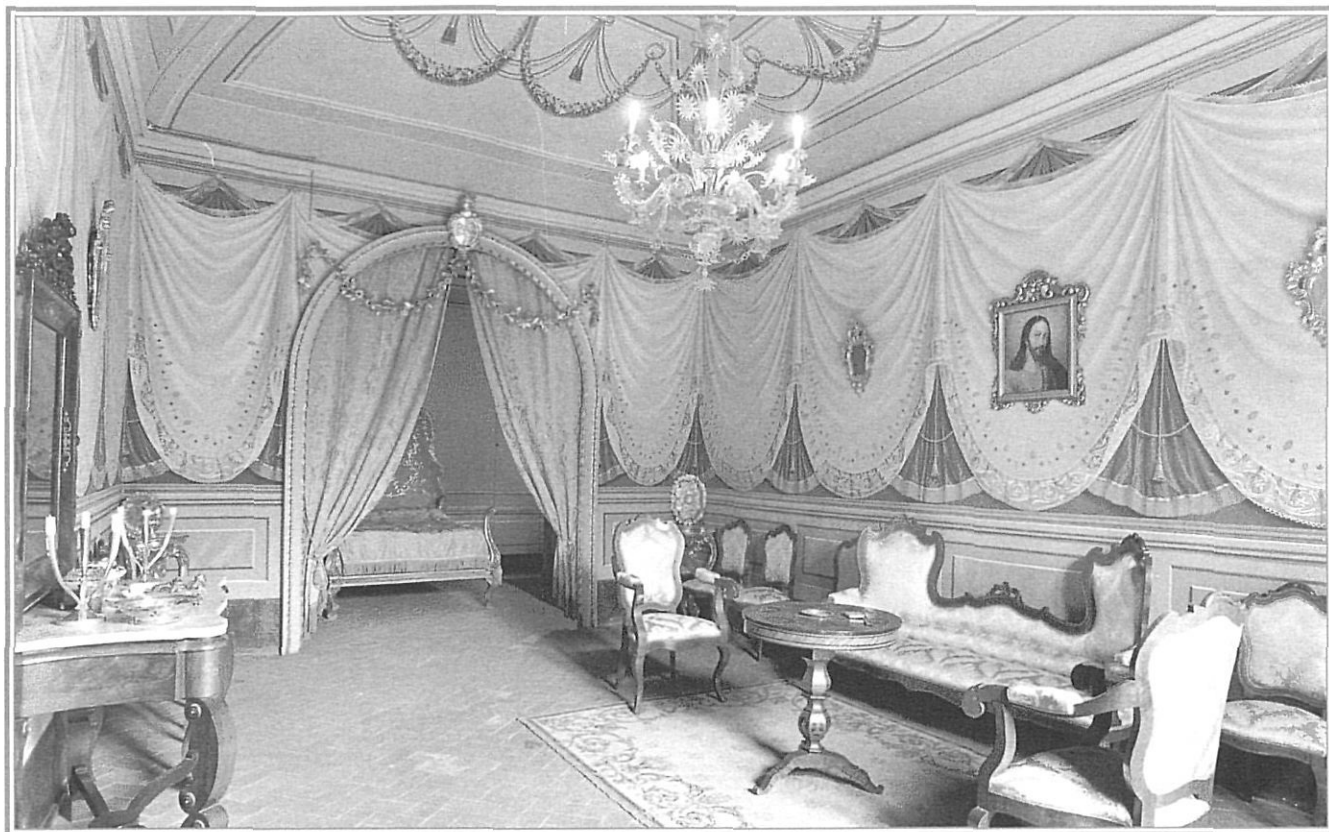

qual encara presideix una de les cambres de la casa. Formà part del seguici d'Alfons Carles de Borbó i vicepresident de la Diputació Carlina de Catalunya. Des d'aleshores la casa Solà-Morales s'associà, a Olot, amb els carlins. El general Savalls quan anava a la vila s'allotjava a la casa. Encara avui la cambra principal, decorada per un dels Divi, notable família de pintors i escultors afincats a la ciutat, i moblada amb un magnífic llit d'Olot, rep el nom de cambra del bisbe o del general. Malgrat el fervor dinàstic, segurament la família devia fer un bufet d'alleujament quan Savalls, que era un home de caràcter prou difícil, s'allunyava d'Olot per a les seves incursions bèl·liques per

la muntanya del país. El balcó principal de la casa, precedent de l'actual, que dóna al Firal, fou durant l'ocupació carlina del 1874-75 l'escenari des del qual es van llegir els Furs de Catalunya i, segons diuen els llibres, el general Rafael Tristany hi féu una brillant allocució.

El modernisme

Josep de Solà-Morales tingué sis fills, però el patrimoni passà a l'hereu, Joaquim. Aquest fou un home prou vinculat al seu temps, viatger i amb una certa afició pictòrica (hi ha estimables quadres seus a la casa), trets que el fan

un bon epígon de l'època dels Vayreda i l'avi Berga. Fou diputat provincial per la Comunió Tradicionalista. Joaquim sens dubte s'interessà pel moviment modernista i fou qui encarregà la reforma de l'edifici, sobretot de la façana, a l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner. Aquesta obra fou duta a terme entre els anys 1913 i 1916. Avui, la façana de la casa Solà-Morales constitueix la joia del Firal d'Olot, i un monument de primer ordre a la ciutat. Domènech i Montaner en conservà les obertures primitives i construï les grans balconades, la tribuna de tan bell impacte visual, els magnífics enreixats, la llotja superior de dotze columnes que corona la façana i el teulat amb la

barbacana d'àmplia volada. Reformà en part l'entrada principal, habilitada per als carruatges. Amb molt bon criteri reproduí els antics esgrafiats barrocs existents a la façana, obra d'un artesà italià instal·lat a Olot a final del XVIII, Francesc Baril·li, i encarregà a Eusebi Arnau les elegants escultures que sostenen els balcons, dues figures femenines molt similars, sembla, a les de la casa Lleó Morera de Barcelona. Tal vegada, aquesta utilització dels esgrafiats i la llotja fan d'aquesta façana modernista un cert model de transició cap al Noucentisme naixent.

L'interior, com ja hem assenyalat, es conservà tal i com era al segle passat. Tot i així, cal esmentar-ne algu-

nes reformes, com la de la galeria posterior que dóna al jardí de la casa, duta a terme el 1905, obra de l'arquitecte Alfred Paluzie, el referent local del modernisme a la ciutat d'Olot, i decorada pel pintor Domenge: una bella galeria, decorada amb pintures, ceràmica vidrada i uns acolorits vitralls emplomats. Melció Domenge tingué força vinculació amb la família, com ho demostra també la quantitat de pintures seves que decoren el *hall*.

Durant la passada guerra civil, la casa dou utilitzada, a la planta noble, per estatjar-hi refugiats. L'encalat de les parets va permetre que no es malmetessin les pintures originals. I al pis superior, s'hi establiren la Junta de Museus de Catalunya i els serveis de Restauració de la Generalitat, que presidia Joaquim Folch i Torres, ja que, com és sabut, s'havien traslladat a Olot les col·leccions del Museu d'Art Nacional de Catalunya. L'obra salvadora del Dr. Danés va permetre conservar la biblioteca, i només les relíquies de santa Faustina patiren la fúria destructora: van ser cremades al Firal, el desembre de 1936. Avui, a l'oratori, dins l'urna barroca, s'hi conserva una figura de la santa, darrera obra de l'escultor Josep Clarà.

Josep M.
de Solà-Morales
i de Rosselló.

El present

La nissaga dels Solà-Morales ha seguit amb gran projecció fins als nostres dies. Josep M. de Solà-Morales i de Rosselló (Olot 1905-1996), recentment traspasat, advocat i enginyer agrícola, fou un home que sapigué aprofundir en el camp de la història local i en el de la genealogia i l'heràldica, especialitat en què obtingué un merescut prestigi. Molt vinculat als Amics de Besalú i al seu comtat, presidí el Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i comarca. Sens dubte ha estat un home important en la historiografia olotina. Encara tinguérem temps de saludar-lo amb afecte, la salut prou delicada, quan iniciàrem aquest article. Però han estat el seu fill i el seu nét els que ens han acompanyat i documentat en la visita de la casa. Finalment, la conversa deriva cap a la coneguda nissaga d'arquitectes, com Manel de Solà-Morales i de Rosselló, fill d'aquesta pairalia, i els seus fills Manel i Ignasi, que són, tots ells, figures preeminentes de l'arquitectura contemporània catalana, lligats a destacats projectes de la Barcelona actual.

Jordi Pujula